

D ů v o d y:

Zmateční stížnost uplatňuje jedině zmatek podle §u 344 čís. 4 tr. ř. proto, poněvadž nebyla přečtena při hlavním přelíčení, když byl předčítán výrok porotců, tamže pod podpisy připojená poznámka »hlasováno lístky«, čímž prý byl porušen předpis §u 330 tr. ř. Pripustiti dlužno, že hlasování lístky odporuje předpisům §u 328 tr. ř., avšak porušení těchto předpisů není pod sankcí zmatečnosti a nemůže též býti učiněno předmětem řízení opravovacího podle §u 331 tr. ř. Nedostatku tomu by se dalo nejvýše čeliti použitím ustanovení §u 329 tr. ř., avšak ani nepoužití těchto ustanovení není pod neplatností. Co z výroku porotců pod neplatností má býti čteno, ustanovuje § 330 tr. ř.; musí totiž býti čteny u přítomnosti všech porotců otázky jim dané a po jedné každé ihned výrok porotců k ní připsaný. Těmto náležitostem však, jak sama stížnost připouští, bylo vyhověno a není tudíž nepřečtením oné poznámky řečený zmatek dán a neprovádí proto stížnost žádný ze zmatečných důvodů § 344 čís. 1—12 tr. ř. po zákonu. I bylo proto zmateční stížnost obžalovaného jako ne po zákonu, tedy jako vůbec neprovedenou podle §u 4 čís. 1 a § 1 čís. 2 zákona ze dne 31. prosince 1877, čís. 3 ř. zák. pro rok 1878 zavrhnouti ihned v zasedání neveřejném.

Čís. 2720.

»Haněti« ve smyslu § 491 tr. zák. lze určitou osobu nebo úřad nejen výslovným jmenováním, nýbrž i zakrytým způsobem. Urážka armády (článek V zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863) spojením útoku proti armádě vůbec s kritikou československé armády.

V subjektivním směru se nevyžaduje úmysl urážeti, stačí vědomí pachatelovo, že poškozujíc cizí čest (že viní z opovrhlivých vlastností, neuváděje určitých okolností).

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.

Skutková podstata zločinu podle § 15 čís. 3 zákona nevyžaduje, by úmysl pachatelův čelil přímo k bezprávnému účinku, nýbrž stačí jeho vědomí o významu a dosahu použitých slov; není třeba, by se účinek podněcování projevil neklidem nebo výtržnostmi, nýbrž stačí vyvinutí činnosti, způsobilé, by se v myslích posluchačů vytvořil duševní stav náchylný k budoucímu poškození právních statků zákonem chráněných.

Ani výklad ani provádění programu strany nesmí se dít způsobem zakládajícím trestný čin.

Hmotněprávní zmatky lze prováděti při veřejném zrušovacím roku.

(Rozh. ze dne 31. března 1927, Zm I 717/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Čes. Budějovicích ze dne 19. října 1926, jímž byla obžalovaná podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěna z obžaloby pro zločin výzvy k trestným činům podle §u 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky ze dne 19. břez-

na 1923, čís. 50 sb. z. a n. a pro přestupek podle §u 491 tr. zák. a článku V zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863, zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu jako zmatečný a věc vrátil témuž nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost uplatňuje proti oběma sprošřujícím výrokům důvody zmatečnosti čís. 5 a 9 a) §u 281 tr. ř. 1: První soud neshledal ve zjištěném výroku obžalované, proneseném dne 13. března 1926 na veřejné schůzi místní organizace komunistické strany čsl. v Č. V., totiž »Armáda slouží otrocky zájmům buržoasie a vydržuje se hlavně proti pracujícím lidu, militarismus i v míru vraždí, chrání kapitalismus a připravuje se k vnitřnímu boji« skutkové podstaty přestupku urážky na cti podle §u 491 tr. zák. a článku V zák. čís. 8/63 ř. zák. s odůvodněním, že svědek Dr. Sch. potvrdil, že obžalovaná pronesla závadný výrok všeobecně, že nemluvila přímo proti československé armádě (a že proto nelze v něm shledávat objektivní skutkovou podstatu urážky československé armády) a vyloučil také u obžalovaného úmysl, urážeti československou armádu. Právem vytýká zmateční stížnost tomuto odůvodnění a) neúplnost (podle čís. 5 §u 281 tr. ř.) v tom, že soud pomíjí mlčením, že hlavní a jediný svědek Dr. Sch. výpověď o rozhodné okolnosti při hlavním přelíčení změnil a tím přivedl do rozporu, s nímž se rozsudek vůbec nevypořádal. Udal' jednou, že obžalovaná mluvila nejprve proti militarismu a armádě a vylíčila to názorně na případu v Truhlářské ulici v Praze; uvedl, že mluvila přímo proti čsl. armádě, vypočítávala její náklady u nás a že řekla, »čs. armáda«; svědek však neví, zda ve spojení s ostatním; po druhé však udal, že přímo o naší armádě řeč nebyla, že obžalovaná mluvila o armádách a myslela to a s i všeobecně. Tento zjevný odpor vyžaduje vysvětlení, jež zůstal rozsudek dlužen; b) nesprávné právní posouzení (podle čís. 9 a), nikoli nejasnost podle čís. 5 §u 281 tr. ř.) jednak v tom, že rozsudek přehlíží, že haněti ve smyslu §u 491 tr. zák. lze určitou osobu neb úřad nejen výslovným jmenováním, nýbrž i zakrytým způsobem, znamením naň se hodícími a že v souzeném případě zejména okolnost, že obžalovaná spojila svůj útok proti armádě s kritikou čs. armády zmínkou o případu v Truhlářské ulici, čs. armády se týkající, zřejmě může poukazovati k tomu, že šlo o útok na čs. armádu. Soud pochybil dále v tom, že vychází ze zřejmě nesprávného právního názoru, že k urážce na cti jest třeba úmyslu urážeti, kdežto podle zákona stačí vědomí pachatele, že poškozujc cizí čest a při hanění podle §u 491 tr. zák. vědomí, že viní z opovržlivých vlastností, neuváděje určitých okolností.

2. Ve druhém zjištěném výroku obžalované, proneseném na téže veřejné schůzi, totiž »K vítězství proletariátu může vésti jedině revoluce, pomocí jejíž vláda dělníků a rolníků smete nynější kapitalistický řád« neshledal soud skutkové podstaty zločinu podle §u 15 čís. 3 zák. na ochr. rep., na nějž bylo žalováno, s odůvodněním, že podle přesvědčení soudu, opřeného o výpověď svědka Dr. Sch-a a obhajobu ob-

žalované Emilie S-ové nemluvila přímo o revoluci v Čs. republice, nýbrž všeobecně, že její výrok jest spíše běžná fráze, vyskytující se denně v komunistickém tisku, že v posluchačstvu to nečinilo dojem, že obžalovaná podněcovala k revoluci v Čs. republice, že mezi posluchači nebyl o ni veliký zájem, a že tudíž obžalovaná svými slovy nepodněcovala k pokusu násilné změny ústavy Československé republiky, pokud jde o její demokraticko-republikánskou formu, a že také neměla úmyslu podněcovati. Proti tomu uplatňuje zmatečnou stížnost podle čís. 5 jednak a): výtku nedostatku důvodů v tom směru, že prý soud neodůvodňuje, proč si osvojil obsah výpovědi svědka Dra. Sch-a příznivý pro obžalovanou, ale neprávem, ježto rozsudek obsahuje formální odůvodnění ve větě »ježto svědek Sch. si činil při řeči obžalované poznámky a jest tedy o všem nejlépe zpraven.« b): Výtku neúplnosti a to oprávněnou v tom směru, že soud nepřihlíží k významným skutečnostem, které byly předmětem projednání při hlavním přelíčení a které mohou mít rozhodný význam pro posouzení otázky, zda jde o vážné a státu nebezpečné projevy, způsobilé vyvolati u posluchačů náladu proti demokraticko-republikánské formě státní, či o neškodné kritiky a fráze; nepovšiml si totiž toho, že Emilie S-ová byla pro podobné delikty (§§ 14, 15, 18 zákona na ochr. rep.) vícekrát již odsouzena, že jest příslušnicí strany komunistické a jménem této strany na schůzi řečnila. Kdyby soud byl vzal v úvahu i tyto okolnosti, byl by snad dospěl k jinému přesvědčení než k tomu že tu šlo — jak co do urážky armády, tak co do podněcování k revoluci — o pouhé kritiky a fráze, jež na posluchačstvo neměly a nemohly působiti.

Po věcné stránce (čís. 9 a) §u 281 tr. ř.) pochybil soud v několikerém směru. Přehlíží, že ke skutkové podstatě zločinu podle §u 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. se nežádá, by úmysl pachatele čelil přímo k bezprávnému účinku, t. j. by měl úmysl podněcovati k násilnému převratu v čs. státě, pokud jde o jeho demokraticko-republikánskou formu, nýbrž že stačí pouhé vědomí pachatele o významu a dosahu použitých slov, t. j. o tom, že jimi jiné osoby podněcuje k porušení právních statků zákonem chráněných (tu ku násilnému odstranění platné ústavní formy státu). Týmž zmatkem podle čís. 9 a) §u 281 tr. ř. je rozsudek dále stížen — jak zástupce generální prokuratury, jelikož jde o důvod zmatečnosti hmotněprávní, přípustně uvedl při zrušovacím líčení —, pokud přehlíží, že zákaz podněcování, vyslovený v §u 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. čelí již proti pouhému nebezpečí hrozícímu právním statkům tu chráněným z toho, že se vyvinuje činnost, jež jest způsobilá, by se v myslích posluchačů vytvořil duševní stav náchylný k budoucímu poškození oněch statků. Není proto třeba, by se účinek podněcování projevil ihned po podněcovací činnosti neklidem nebo výtržnostmi, ježto nebezpečí, ježmuž chce zákon zabrániti, je tu a trvá i když se účinek neprojeví bezprostředně. Klade proto rozsudek neprávem váhu na to, že posluchači přijali slova obžalované zevně klidně a že nevyvolala dojmu nebo zájmu. S hledisek tuto naznačených dlužno vycházeti též při řešení otázky, pokud v případném povšechném podněcování k revoluci nutno (po objektivní a subjektivní stránce) spatřovati i podněcování k porušení právních statků chráněných §em 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. Posléze

rozsudek přehlíží, že pachatele neomlouvá, že myšlenky jím pronášené prošly snad bez závady denním tiskem, a vývodní spis obžalované neprávem zdůrazňuje, že činnost, jakou vyvíjela obžalovaná, je v programu určité politické strany, pokud se týče, že obžalovaná měla na mysli propagandu tohoto programu (jak se také hájila), poněvadž ani výklad tím méně provádění programu strany se nesmí dít způsobem zakládajícím trestný čin. Pro doličené zmatky podle čís. 5 a 9 a) Šu 281 tr. ř. bylo důvodné zmateční stížnosti státního zastupitelství vyhověti, napadený rozsudek jako zmatečný zrušiti a podle Šu 288 čís. 1 a 3 tr. ř. věc vrátiti nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Čís. 2721.

Ustanovení § 46 tr. ř. nelze rozšiřovati tím způsobem, by soud mohl nevyhověti i jinakým než tam uvedeným procesním příkazům a výzvám (na př. výzvě k opravě nebo doplnění podání po stránce jazykové), nebo opomenutí jinakých procesních úkonů, jež podle zákona má jiné v zákoně stanovené následky, postavit pod sankci domněnky, že soukromý obžalobce od obžaloby ustupuje.

(Rozh. ze dne 31. března 1927, Zm I 32/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Usnesením vyšetřujícího soudce ze dne 14. června 1926, pokud v něm jest obsažena sankce, že, nebude-li vyhověno výzvě ku předložení ověřeného překladu závadného článku, bude za to pokládáno, že soukromý obžalobce od trestního stíhání ustupuje podle Šu 46 tr. ř., dále usnesením vyšetřujícího soudce ze dne 30. června 1926, jímž trestní řízení zahájené k návrhu soukromého obžalobce proti obžalovanému pro přečin urážky na cti tiskem bylo podle Šu 46 tr. ř. zastaveno, a potvrzujícími je usneseními radní komory zemského trestního soudu v Praze ze dne 20. července 1926 a vrchního zemského soudu v Praze ze dne 14. září 1926, byl porušen zákon v ustanoveních Šu 46 tr. ř.

D ů v o d y:

Dne 5. května 1926 podal soukromý obžalobce u zemského trestního soudu v Praze soukromou obžalobu pro přečin proti bezpečnosti cti (nactiutrhanie a pomluvu) proti periodickému tiskopisu »P. M. H.« pro obsah článku »A tesmagi pap pöre a pozsonyi tablán« otištěný v č. 91 (1129) ze dne 21. dubna 1926. K této obžalobě propojil pouze výtisk čís. 91. tohoto časopisu, psaného toliko v řeči maďarské, a také v oznámení jsou ony stati článku, jimiž se soukromý obžalobce cítí na cti dotčen, uvedeny textem pouze maďarským. Vyšetřující soudce usnesením ze dne 19. května 1926 vyzval ho ve smyslu §§ 1 a 2 zákona ze dne 29. února 1920, čís. 122 sb. z. a n. a čl. 7 odst. druhý vlád. nař. ze 4. února 1926, čís. 17 sb. z. a n., by do 14 dnů předložil ověřený překlad závadného článku. Po uplynutí této lhůty vyzval vyšetřující soudce